

КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ ЯК ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ СУКУПНИХ ВИТРАТ НА ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Рета М.В.

Національний технічний університет „Харківський політехнічний
інститут”

Одним з ключових факторів, що стримує розвиток інноваційної діяльності підприємств є високий ступінь ризику. Загальновизнаним є той факт, що в інноваційній сфері лежить досить значна частка відомих ризиків, що робить їх дуже складним і багатогранним явищем. Для підприємств, що беруть участь в реалізації інноваційних проектів, ігнорування або недостатній облік ризиків може привести до появи небажаних господарських результатів, зокрема: до утворення наднормативних запасів нереалізованої продукції, зменшенню розмірів прибутку в порівнянні з очікуваним, зниженню ефективності інвестицій, появі незапланованих витрат трудових, матеріальних або фінансових ресурсів, появі упущеної вигоди в результаті запізнювання процесу реалізації інноваційного рішення [1, 2].

Під час ідентифікації та аналізу інноваційних ризиків, на наш погляд, необхідно встановити до якої межі може йти на ризик аналітик і де границя збитків від рішення пов'язаного з ризиком за якою порушуються принципи раціонального господарювання. Встановлення такої межі повинно, на думку автора, складатися з трьох етапів: 1) ідентифікація ризиків, з точки зору можливості їх кількісного вимірювання, 2) розрахунок вірогідних витрат пов'язаних з впливом ризиків; 3) аналіз сукупних інноваційних витрат підприємства з точки зору їх впливу на господарчу діяльність підприємства.

У літературі з проблем ризику розглядаються різні підходи до класифікації інноваційних ризиків, що пояснюється відмінністю цілей і задач для яких вони були складені. Отже, на підставі проведеного дослідження й узагальнення наявного теоретичного базису існуючих підходів до класифікації інноваційних ризиків, автором запропоновано наступну упорядковану класифікацію інноваційних ризиків (рис. 1). У цій класифікації особливу увагу, з точки зору прогнозування можливих втрат пов'язаних з ризиком, необхідно приділити двом напрямкам – класифікації за економічною природою наслідків та класифікації за характером впливу цих наслідків на господарчу діяльність підприємства.

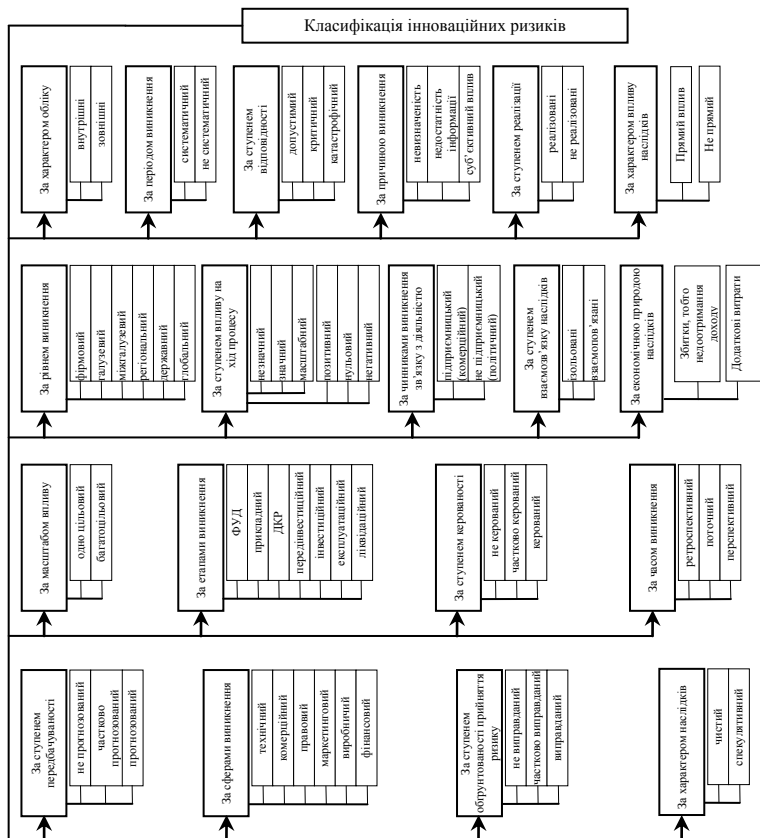

Рис. 1 Узагальнена класифікація інноваційних ризиків

На основі цих класифікацій ризики групуються на ті, що мають прямий вплив на інноваційну діяльність шляхом збільшення розміру вже запланованих витрат, та ті, що впливають опосередковано на інноваційну діяльність, шляхом скорочення очікуваного доходу підприємства. До першої групи слід віднести ризики, що призводять до прямого збільшення матеріальних, трудових, фінансових витрати за проектом, тобто їх виникнення призводить до збільшення конкретних статей кошторису проекту. До другої групи відносимо ризики, що призводять до порушення запланованих термінів впровадження

проекту в результаті чого змінюється і терміни виходу інновації на ринок, що впливає на розмір очікуваного прибутку.

Оцінку важливості кожного виду ідентифікованого ризику пропонується проводити за допомогою експертних оцінок шляхом побудови коефіцієнту відносної важливості:

$$KBB_i = \frac{\sum_{j=1}^n P_{ij} \times z_{ij}}{\sum_{l=1}^m \sum_{j=1}^n P_l \times z_{lj}} \quad (1)$$

де z_{ij} - оцінка значимості ризику, що виставлена j - м експертом i - му ризику;

P_{ij} - вірогідність виникнення ризику, що виставив j - м експертом i - му ризику;

m – кількість ризиків;

n – кількість експертів

Додаткові витрати, що виникають під впливом ризиків розраховуємо за формулою:

$$B_{ooo} = \sum_{i=1}^m B_p * KBB_i + \sum_{i=1}^m D_p * KBB_i \quad (2)$$

де B_{ooo} - додаткові втрати, що виникають в наслідок впливу ризику;

B_p - розрахункові (заплановані) витрати за проектом;

D_p - розрахунковий (запланований) дохід за проектом.

В результаті сукупний розмір витрат з урахуванням впливу інноваційних ризиків, пропонується розраховувати за наступною формулою:

$$B_{oc} = B_p + B_{ooo} \quad (3)$$

де B_{oc} - сукупні (очікувані) витрати за проектом з урахуванням ризику.

Таким чином, запропонований підхід хоча і містить у собі певну долю суб'єктивізму, дозволить розглядати окремо додаткові витрати та втрати, а це дасть змогу в подальшому створити систему оперативного контролю за інноваційними витратами.

Список літератури: 1. Гранатуров В.М., Шевчук О.Б. Ризики підприємницької діяльності: Проблеми аналізу. – К.: Зв'язок, 2000. – 152 с.; 2. Ястремська О.М. Ризик у процесі інвестиційної діяльності // Наукові праці Дон НТУ. Серія: економічна. Випуск 31 – 1- 2007 – с. 56- 60.